

Informe d'avaluació transversal dels estudis de Ciències Empresarials

a la Universitat de Barcelona, la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat de Girona, la Universitat Rovira i Virgili i la Universitat Politècnica de Catalunya (Escola d'Administració d'Empreses-Winterthur i Escola Universitària de Negocis de Caixa Terrassa, EUNCET)

INTRODUCCIÓ

AQU Catalunya ha posat en marxa una nova metodologia d'avaluació que es desplega seguint la seqüència següent: recursos disponibles - activitats desenvolupades - resultats obtinguts. Aquesta metodologia incorpora un conjunt de qüestions clau fonamentades en indicadors que es valoren en una escala tancada a partir d'evidències quantitatives i qualitatives. A més, per primera vegada les evidències tenen en compte referents externs corresponents al conjunt del sistema universitari català, de manera que els comitès han pogut establir la seva posició relativa.

Aquesta metodologia, que s'ha aplicat de manera pilot a l'avaluació transversal dels ensenyaments de Ciències Empresarials, s'ha dut a terme en un total de 6 centres: la UB, la UPF, la UdG, la URV i en dos centres adscrits a la UPC (EAE i EUNCET). D'aquest grup, els quatre primers ja havien participat en una avaluació l'any 1996, mentre que els dos de la UPC s'incorporen al procés d'avaluació d'AQU Catalunya. Respecte als centres de la UAB i la UdL, cal comentar que no s'hi ha fet una avaluació, sinó que l'anàlisi s'ha circumscrit a un seguiment del pla de millora respecte a l'avaluació anterior. Tot i que els resultats d'aquests dos darrers ensenyaments es descriuen en un altre capítol, cal dir que en aquest document s'han incorporat dades d'ambdós centres a les dades de conjunt.

En línies generals, doncs, l'aplicació de la nova metodologia ha suposat un pas important atès que ha permès un treball més acurat a comitès d'avaluació interna (CAI) i comitès d'avaluació externa (CAE). En aquest sentit, la qualitat dels informes dels centres que ja havien passat l'avaluació l'any 1996 ha millorat. Així mateix, l'organització de la visita per part d'un comitè comú ampliat que ha treballat coordinadament en totes les avaluacions externes ha facilitat una interpretació de resultats més ajustada.

Finalment, cal subratllar que tot i l'esforç de millora realitzat en l'apartat d'indicadors i bases de dades, l'avaluació mostra encara febleses importants pel que fa a la disponibilitat de xifres. Això és més notori en els centres adscrits a la UPC, que tot i sortir ben valorats sovint no aporten les evidències quantitatives necessàries. D'altra banda, la validesa d'alguna de les dades ha necessitat processos de validació posteriors a l'avaluació.

POSICIÓ DE LA TITULACIÓ EN EL CONTEXT UNIVERSITARI CATALÀ I EN LA MATEIXA UNIVERSITAT

Les dades sobre les titulacions de Catalunya durant el període 1993-1994/2000-2001 deixen clar que la influència dels factors demogràfics en els estudis universitaris de primer cicle també s'observa a Ciències Empresarials, tot i que tradicionalment aquest ensenyament ha tingut una demanda important.

L'oferta de places en el període 1993-1994/2000-2001 a les universitats públiques catalanes ha passat de 2.843 a 2.368 places, la qual cosa suposa una reducció del 16,7%. En canvi, els dos centres adscrits avaluats han optat durant el període 1997-1998/2000-2001 per un increment de places, del 12,5% a l'Escola d'Administració d'Empreses (EAE), i d'un augment més gran en el cas de l'EUNCET on s'ha passat de 60 places el 1996-1997 a 170 el curs 2000-2001.

Taula 1. Evolució dels estudis d'Empresarials. Evolució 1993-2001*

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Oferta de places	2.843	2.733	2.618	2.538	2.448	2.418	2.358	2.368
Demanda en 1a opció	4.034	3.779	3.951	3.475	3.301	3.008	2.975	2.627
Demanda en 1a opció PAU	2.349	2.057	2.261	2.260	1.975	1.783	1.831	1.634
Demanda en 1a opció FP	1.549	1.593	1.547	1.126	1.211	1.093	1.024	874
Matrícula	2.678	2.596	2.437	2.422	2.322	2.299	2.194	2.157

*Les dades inclouen centres públics de la UAB i la UdL.

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

La demanda en primera opció també ha experimentat una caiguda important de 4.034 places a 2.627 (35%). Tot i això, la demanda encara supera l'oferta de places en l'11%. En els dos centres adscrits, aquesta demanda té un comportament menys precís i la tendència no és clara. Cal dir, però, que mentre que en el cas dels centres públics hi ha una política d'ajustar les places a la demanda, no passa el mateix en els centres adscrits, que tenen un excés d'oferta de més del 200%, tot i que en aquests centres la matrícula finalment acaba essent força superior a la demanda en primera opció.

La matrícula real en el primer curs ha passat de 2.678 alumnes el curs 1993-1994 a 2.157 el 2000/01, la qual cosa suposa una caiguda del 19%. Excepte a la UdG, on la relació entre la matrícula i l'oferta de places apareix positiva el curs 2000-2001 (1,03), les altres titulacions presenten una matrícula deficitària que va del 0,88 a la URV al 0,96 a la UPF. Als dos centres adscrits, tot i haver-hi una demanda baixa en primera opció i a la vegada una important oferta de places, la matrícula no ofereix dèficits destacats (0,84 en el cas de l'EUNCET), fins i tot en el cas de l'EAE hi ha un superàvit d'1,24.

Taula 2. Demanda de places en 1a opció PAU/FP. Matrícula PAU i total

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UB								
Oferta de places	1.125	1.025	950	900	900	900	910	910
Demanda en 1a opció PAU	1.104	915	1.003	1.001	884	739	684	691
Demanda en 1a opció FP	718	760	633	463	519	450	407	353
Matrícula total	1.066	979	884	864	864	849	853	852
UPF								
Oferta de places	308	308	308	308	308	308	318	318
Demanda en 1a opció PAU	216	272	294	281	260	228	286	249
Demanda en 1a opció FP	250	187	246	153	172	132	153	132
Matrícula total	308	309	299	314	309	301	301	305

Taula 2. Demanda de places en 1a opció PAU/FP. Matrícula PAU i total (continuació)

1993-1994 1994-1995 1995-1996 1996-1997 1997-1998 1998-1999 1999-2000 2000-2001

UdG

Oferta de places	450	450	400	370	300	270	240	240
Demanda en 1a opció PAU	315	239	304	288	189	141	177	162
Demanda en 1a opció FP	193	208	178	144	139	120	97	78
Matrícula total	nd	nd	nd	361	292	260	246	230

URV

Oferta de places	350	350	350	350	320	320	280	280
Demanda en 1a opció PAU	189	140	154	173	184	220	229	150
Demanda en 1a opció FP	107	106	134	111	113	110	104	107
Matrícula total	313	326	331	322	296	304	289	247

EAE

Oferta de places	-	-	-	-	160	160	160	180
Demanda en 1a opció PAU	-	-	-	-	26	28	29	24
Demanda en 1a opció FP	-	-	-	-	11	6	6	22
Matrícula total	-	-	-	-	121	128	162	224

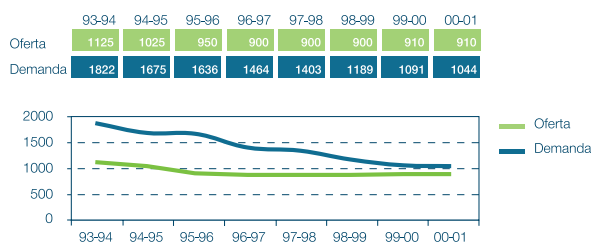
EUNCET

Oferta de places	-	-	-	60	100	100	150	170
Demanda en 1a opció PAU	-	-	-	47	57	58	39	42
Demanda en 1a opció FP	-	-	-	15	23	37	28	32
Matrícula total	-	-	-	65	134	158	159	143

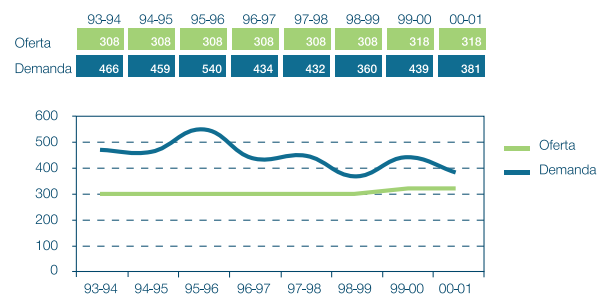
Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

Nd: dades no disponibles.

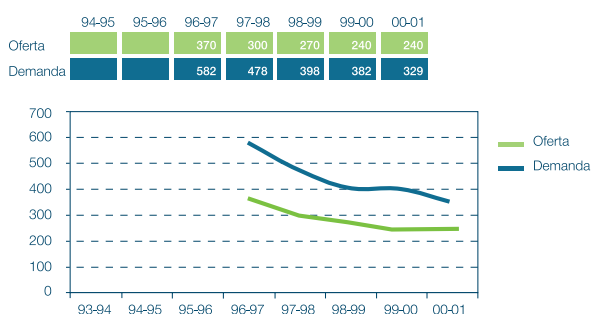
Gràfic 1. Relació demanda 1a opció i oferta de places UB

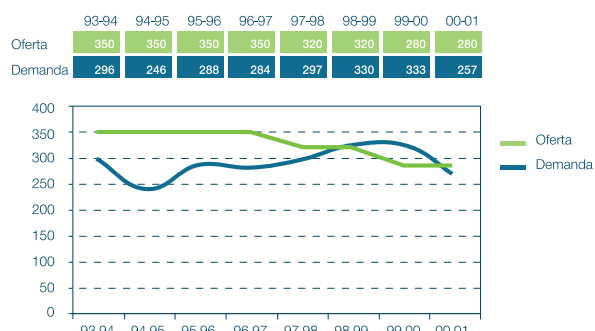
Gràfic 2. Relació demanda 1a opció i oferta de places UPF

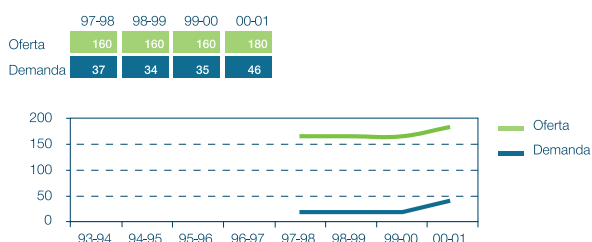
Gràfic 3. Relació demanda 1a opció i oferta de places UdG

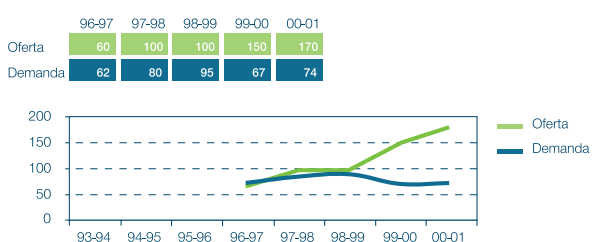
Gràfic 4. Relació demanda 1a opció i oferta de places URV

Gràfic 5. Relació demanda 1a opció i oferta de places EAE

Gràfic 6. Relació demanda 1a opció i oferta de places EUNCET

Finalment, respecte de la taxa de participació de les dones en aquests estudis, cal comentar que es troba al voltant del 55% de l'estudiantat, i, en canvi, no arriba al 40% en els centres privats avaluats.

Taula 3. Participació de les dones en l'accés a la universitat

	UB	UPF	UdG	URV	EAE	EUNCET
Curs 2000-2001	52,3%	56,4%	56,5%	57,1%	38,4%	39,9%

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

La posició dels estudis des d'un punt de vista intern

Els principals aspectes que s'han tingut en compte en l'avaluació d'aquest apartat han estat la quantitat i la qualitat de l'estudiantat, el percentatge de professorat estable en l'ensenyament, la posició competitiva de l'ensenyament i el grau de suport institucional que rep el centre responsable per part de l'entorn proper.

Resultats de l'avaluació

És important destacar, en primer lloc, que el volum de l'alumnat de les titulacions en centres públics té un percentatge significatiu dins les seves respectives universitats (al voltant del 9%). No hi ha grans diferències entre universitats. Respecte a la qualitat de l'estudiantat de nou ingrés, com veurem més endavant presenta limitacions pel que fa a notes d'accés i preparació prèvia en alguns àmbits.

Taula 4. Pes de l'ensenyament. Curs 2000-2001

	UB	UPF	UdG	URV
Alumnat d'Empresarials	4.670	981	1.033	1.096
Alumnat matriculat a 1r i 2n cicle a la universitat (títols homologats)	54.860	9.038	12.638	11.653
Relació	8,51	10,85	8,17	9,40

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

Quant al percentatge de professorat estable, cal comentar que presenta diferències importants segons l'antiguitat de la titulació i la universitat. Així, la UB es troba en una situació més favorable que la resta dels ensenyaments avaluats. Aquest aspecte queda analitzat més detalladament en l'apartat específic dedicat al professorat.

D'altra banda, la naturalesa dels estudis (1r cicle) fa que massa sovint no es tingui el reconeixement intern suficient en les estructures de decisió de la universitat, sobretot davant dels estudis de primer i segon cicle. En el cas de Ciències Empresarials, però, i a causa del volum d'estudiants, això no és així. Així mateix, l'adopció de plans estratègics propis, com en el cas de la URV, evidencia més fortalesa de la titulació en aquelles universitats en què aquesta pràctica ha estat adoptada. En aquest àmbit hi ha una voluntat favorable entre els centres avaluats en el sentit de treballar en l'elaboració de plans estratègics.

En el cas dels centres adscrits, destaquen com a fortalesa el suport dels respectius patronats als projectes educatius i l'adscripció a la UPC. Alhora, també es valora favorablement l'autonomia que ofereix la relació d'adscripció amb la UPC.

Quant a la qualitat de l'estudiantat, i tal com es descriu més endavant, s'observen certes debilitats generals pel que fa a la preparació inicial i el nivell acadèmic de l'alumnat de nou ingrés, la qual cosa motiva que els resultats en aquest apartat no obtinguin una valoració més alta.

La posició dels estudis des d'un punt de vista extern

En aquest apartat es completa l'anàlisi dels indicadors anteriors però des d'una òptica que va més enllà de la mateixa universitat.

Resultats de l'avaluació

El percentatge de nous alumnes matriculats fa que la UB tingui una situació rellevant, amb una quota de mercat del 39,5% entre les universitats públiques, mentre que en els altres casos la quota es troba entre el 14,1% de la UPF i l'11,5% de la UdG.

La taxa de cobertura de la matrícula (relació entre la matrícula i l'oferta de places) indica que excepte alguns anys a la UdG, la matrícula és inferior a l'oferta de places. Això, però, cal que sigui objecte d'un estudi més profund atès que quan es tanquen les matrícules definitivament els centres generalment no presenten dèficits.

Respecte a la tipologia de l'estudiantat, si identifiquem l'accés dels que podríem considerar millors estudiants (aquells que ingressen en els estudis en primera opció i amb notes superiors a 7) la posició més favorable la trobem a la UPF, amb un 17% davant del 3,5% de la UB, a l'altre extrem. Tanmateix, aquesta dada cal comentar-la més detingudament, en el sentit que l'elevada oferta de places que presenta la UB facilita la reducció d'aquest percentatge d'estudiantat. Així, una hipotètica igualació de les ofertes de places a tots els centres ens permet obtenir una nova perspectiva quant a la competitivitat dels centres per atreure estudiantat de qualitat.

Taula 5. Notes de tall equivalents en igualtat d'oferta

	UB	UPF	UdG	URV	EAE	EUNCET	Catalunya
Curs 2000-2001	6,65	6,82	5,92	5,78	5,40	nd	6,22

La columna encapçalada per Catalunya indica les dades corresponents al conjunt de centres de Ciències Empresarials del sistema públic d'educació superior a Catalunya.

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

Nd: dades no disponibles

Als centres adscrits, aquest factor s'ha valorat com a poc o gens favorable, especialment atès que l'indicador sobre estudiantat que hi ingressa mostra unes xifres per dessota de les que obtenen els centres públics.

Finalment, la inserció laboral de les persones graduades mostra uns resultats que van ser valorats positivament, tant pels CAI com pels CAE. Aquest és un dels aspectes més favorables de l'ensenyament, tal com es veurà en el capítol de resultats.

LA CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema ve definida per quatre elements: les característiques de l'estudiantat i del professorat, les infraestructures, les relacions externes i la planificació i gestió de la qualitat.

Estudiantat

Aquest apartat valora tant les polítiques de captació d'estudiantat i acollida, com el perfil de les persones que accedeixen als centres.

Resultats de l'avaluació

Per al cas dels centres integrats (UB, UPF, UdG i URV), les valoracions dels CAI i els CAE han coincidit plenament, amb un resultat favorable. En canvi, en el cas dels centres adscrits (EAE i EUNCET) hi ha hagut divergències en el sentit que els comitès d'avaluació interna han valorat aquest punt com a favorable o molt favorable, mentre que en ambdós casos l'avaluació externa es pronuncia en un sentit menys favorable.

L'evolució de la qualitat de l'estudiantat durant el període 1993-1994/2000-2001, tenint en compte les notes d'accés als estudis, mostra una estabilitat elevada. Això contrasta amb la reducció de la demanda. En aquest sentit, tant les notes de tall de les proves d'accés a la universitat (PAU) com el nombre d'estudiants que accedeixen als estudis amb una determinada nota pateixen alteracions significatives durant el període. Durant el període 1993-1994/2000-2001, i per al conjunt del sistema, la nota de tall de les PAU es mou en un interval entre el 5,4 i el 5,76, i la d'FP entre el 6,35 i el 7,24. Aquesta evolució global de les notes de tall obtingudes en una mitjana ponderada entre tots els centres no divergeix excessivament quan s'anitzen a escala individual de cada centre.

Les notes de tall relativament moderades permeten l'entrada d'un nombre important d'estudiantat amb notes de PAU inferiors a 6. Aquesta situació és diferent en el cas de la UPF que, en tenir una nota de tall lleugerament superior, aconsegueix un percentatge significatiu d'estudiantat amb nota superior a 6 (59,7%). Tanmateix, l'entrada d'estudiantat amb notes de PAU superiors a 7 és molt baixa en tots els centres.

El mateix succeeix en l'accés que prové de l'FP. En aquest punt cal fer notar la situació de la URV, on les notes de tall de PAU i FP s'han igualat a 5. Això és degut a la forta caiguda de la demanda de la titulació per part d'estudiants procedents de PAU en l'últim any.

La no-disponibilitat de dades en el cas dels centres adscrits fa que aquesta anàlisi no s'hagi dut a terme. En tot cas, sí que s'observa que la nota de tall per accedir a ambdós centres és menor que a les escoles del sistema públic.

Taula 6. Evolució de la qualitat d'accés de l'estudiantat. Sistema públic. Període 1993-2001

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Nota de tall PAU (mitjanes)	5,63	5,64	5,68	5,76	5,67	5,51	5,52	5,40
Nota de tall FP (mitjanes)	6,77	7,02	7,24	7,09	7,21	7,01	7,01	6,35
% d'estudiantat amb PAU [5, 6)	38,8	39,5	39,1	36,9	40,4	40,1	41,5	36,3
% d'estudiantat amb PAU [6, 7)	25,2	23,4	23,7	29,2	24,2	22,8	23,2	24,5
% d'estudiantat amb PAU [7, 10]	3,2	4,0	2,7	2,6	3,3	2,8	3,6	6,2
% d'estudiantat amb FP [5, 7)	6,7	5,2	4,1	3,9	3,3	2,8	3,6	6,2
% d'estudiantat amb FP [7, 8)	18,3	17,0	17,6	16,7	16,5	16,2	15,5	16,4
% d'estudiantat amb FP [8, 9)	4,3	6,6	8,5	7,6	8,3	8,6	8,8	7,0
% d'estudiantat amb FP [9, 10]	0,6	0,4	0,5	0,2	0,6	0,7	0,7	0,7

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

Taula 7. Qualitat d'accés. Sistema públic

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UB								
Nota de tall PAU	5,8	5,81	5,86	5,92	5,86	5,86	5,79	5,43
Nota de tall FP	7,12	7,38	7,50	7,38	7,41	7,41	7,23	6,98
Nota de tall equivalent PAU	-	-	-	6,1	6,1	6,2	6,5	6,7
Nota de tall equivalent FP	-	-	-	7,9	8,0	8,1	8,6	8,0
UPF								
Nota de tall PAU	5,93	5,87	6,02	6,08	6,01	5,94	5,97	5,81
Nota de tall FP	7,50	7,55	7,83	7,83	7,95	7,63	7,83	7,44
Nota de tall equivalent PAU	-	-	-	6,0	5,9	5,9	6,3	6,8
Nota de tall equivalent FP	-	-	-	7,8	8,0	7,9	8,7	8,0
UdG								
Nota de tall PAU	5,36	5,37	5,53	5,6	5,46	5,32	5,59	5,46
Nota de tall FP	6,19	6,84	6,97	6,9	7,09	7,01	6,81	6,50
Nota de tall equivalent PAU	-	-	-	5,63	5,33	5,00	5,84	5,92
Nota de tall equivalent FP	-	-	-	6,94	7,09	6,89	7,83	6,57

Taula 7. Qualitat d'accés. Sistema públic (continuació)

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
URV								
Nota de tall PAU	5,42	5,32	5,40	5,49	5,48	5,17	5,00	5,00
Nota de tall FP	6,43	6,50	6,90	6,66	6,78	6,30	6,22	5,00
Nota de tall equivalent PAU	-	-	-	5,3	5,2	5,4	5,8	5,8
Nota de tall equivalent FP	-	-	-	6,7	6,8	6,8	7,3	6,5

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

Nota: El valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i calcular posteriorment una nova nota de tall d'accés en funció d'aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

Taula 8. Qualitat d'accés. Sistema públic PAU

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UB								
% d'estudiantat PAU [5, 6]	38,9	40,2	37,9	32,8	36,9	38,4	41,9	41,9
% d'estudiantat PAU [6, 7]	26,7	23,2	24,9	32,3	28,1	24,3	22,0	23,4
% d'estudiantat PAU [7, 10]	2,8	3,7	2,6	2,3	2,9	2,9	3,2	3,5
UPF								
% d'estudiantat PAU [5, 6]	20,5	15,2	7,7	10,2	17,2	22,3	22,6	9,5
% d'estudiantat PAU [6, 7]	42,9	46,0	50,8	57,3	45,0	41,9	41,5	44,6
% d'estudiantat PAU [7, 10]	5,8	5,5	6,0	3,8	5,2	3,7	6,0	15,1
UdG								
% d'estudiantat PAU [5, 6]	-	-	-	67,5	78,6	80,7	68,4	63,4
% d'estudiantat PAU [6, 7]	-	-	-	27,1	19,3	17,5	28,1	27,7
% d'estudiantat PAU [7, 10]	-	-	-	5,4	2,1	1,8	3,5	8,9
URV								
% d'estudiantat PAU [5, 6]	54,95	46,63	55,89	55,28	56,76	49,01	51,56	37,65
% d'estudiantat PAU [6, 7]	12,46	12,27	9,97	11,80	9,12	13,16	15,22	17,00
% d'estudiantat PAU [7, 10]	0,96	1,23	0,30	0,93	2,70	1,64	0,69	1,62

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

Taula 9. Qualitat d'accés. Sistema públic FP

	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UB								
% d'estudiantat FP [5, 7)	-	-	-	-	-	-	-	-
% d'estudiantat FP [7, 8)	22,1	20,3	20,3	20,7	19,9	18,9	21,9	21,7
% d'estudiantat FP [8, 9)	5,5	7,6	7,6	9,0	8,4	8,6	8,4	6,6
% d'estudiantat FP [9, 10]	0,6	0,3	0,3	0,5	0,1	0,3	0,6	0,5
UPF								
% d'estudiantat FP [5, 7)	-	-	-	-	-	-	-	-
% d'estudiantat FP [7, 8)	18,8	14,6	9,7	5,4	0,6	7,0	4,7	11,1
% d'estudiantat FP [8, 9)	7,8	12,6	19,4	19,4	23,3	18,3	19,9	15,1
% d'estudiantat FP [9, 10]	1,3	1,0	1,0	1,3	2,9	2,3	3,0	2,3
UdG								
% d'estudiantat FP [5, 7)	-	-	-	21,1	0	9,1	5	39
% d'estudiantat FP [7, 8)	-	-	-	66,7	85,3	74,2	75	49,2
% d'estudiantat FP [8, 9)	-	-	-					
% d'estudiantat FP [9, 10]	-	-	-					
URV								
% d'estudiantat FP [5, 7)	14,7	21,5	10,6	17,7	16,6	13,8	8,0	12,1
% d'estudiantat FP [7, 8)	10,5	14,4	16,0	17,7	16,6	13,8	8,0	12,1
% d'estudiantat FP [8, 9)	3,5	0,9	5,1	2,5	2,7	3,0	3,1	1,2
% d'estudiantat FP [9, 10]	1,0	2,1	1,2	1,2	1,4	3,0	1,7	6,5

Font: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya.

Per al cas dels centres adscrits, no es disposen de dades al respecte que permetin fer una anàlisi adequada.

L'avaluació ha valorat favorablement el conjunt d'accions que porten a terme els centres per divulgar i informar el nou estudiantat sobre les característiques dels estudis.

També hi ha una bona valoració de les vies d'accés als estudis; en aquest sentit, la proporció d'estudiantat que prové de PAU i d'FP es considera positiva. Tot i que la connexió amb els estudis previs de secundària s'ha valorat com a adequada a la UB, a la URV, i en els dos centres adscrits a la UPC (EAE i EUNCET), és clar que en aquest àmbit encara hi ha terreny per actuar.

D'altra banda, l'avaluació ha detectat que, si bé hi ha un coneixement força bo de les característiques de l'estudiantat nou (procedència, nota de tall, itinerari de secundària), cal millorar les bases de dades i el seu ús per a una anàlisi més profunda del perfil de l'alumnat. De fet, hi ha aspectes importants de perfil de l'estudiantat (motivació, coneixements previs de competències transversals, disponibilitat de temps per seguir els estudis), dels quals es té molt poca informació i que tenen implicacions importants en el desenvolupament de l'ensenyament. En aquest sentit, s'observen variacions entre centres, per exemple quant a la disponibilitat per seguir els estudis.

En tot cas, s'ha de dir que en tots els centres hi ha un percentatge important d'alumnat que compagina estudis i treball. Davant d'aquesta circumstància, l'estratègia dels centres adscrits per facilitar l'estudi a aquest tipus d'alumnat és més acurada, tot i que tant la UB com la UdG han establert estratègies encaminades a facilitar l'estudi a temps parcial. En canvi, tant a la UPF com a la URV sembla que aquesta qüestió no té un tractament tan sensible.

Finalment es detecta que hi ha una escassa motivació de l'estudiantat per participar en activitats del centre; això té diverses explicacions: el fet de compaginar estudis i treball n'és una, però n'hi ha d'altres derivades de canvis socials més amplis. D'altra banda, en un sentit semblant s'observa que hi ha poca autonomia de l'estudiantat en el procés ensenyament-aprenentatge.

Propostes de millora

L'avaluació ha posat de manifest la necessitat d'emprendre mesures de millora que en general coincideixen a tots els centres.

En primer lloc hi ha la millora de la connexió amb els ensenyaments de secundària. Una connexió que ha de permetre conèixer millor els continguts acadèmics i per tant facilitar la transició dels estudis. Aquest aspecte és important, ateses les notes d'accés als ensenyaments de ciències empresarials.

D'altra banda, també hi ha una recomanació general de posar en marxa accions que fomentin la participació de l'estudiantat en la vida dels centres i en les activitats socialitzadores que s'hi estableixen.

Cal millorar també el coneixement del perfil de l'estudiantat (la seva disponibilitat de temps per seguir els estudis, les seves expectatives en iniciar-los, etc.). En aquest àmbit es recomana millorar el tractament de la informació obtinguda en el procés d'ingrés al centre i un seguiment més acurat d'aquestes dades per part dels centres. Això hauria de facilitar la millora en la configuració dels ensenyaments segons les diferents tipologies d'estudiants.

Es recomana de manera generalitzada introduir més estratègies docents que impulsin el treball autònom de l'estudiantat i augmentin la seva participació activa en el procés d'ensenyament i aprenentatge. L'ús de les noves tecnologies ofereix un gran ventall d'accions.

Puntualment se suggereix un reconeixement de crèdits per als estudiants que procedeixen de cicles formatius.

Quant a la captació d'estudiantat, a banda del descens demogràfic, sembla necessari trobar noves àrees de captació d'estudiants. Això demana intensificar i millorar les accions d'informació. Aquesta informació hauria d'incidir en aspectes més tècnics per tal d'afavorir la motivació i l'interès del futur alumnat per la carrera.

Professorat

Aquest apartat valora el perfil del professorat tant per categories com per nombre de professors i professores respecte a l'alumnat matriculat. Així mateix, també s'han considerat les polítiques de formació de professorat, les estratègies d'avaluació i els recursos dedicats a innovació docent.

Resultats de l'avaluació

Les valoracions entre els CAI i els CAE coincideixen en els casos de la UB i la URV, on han estat favorables. No ha estat així a la UdG i la UPF, on les valoracions dels externs són favorables mentre que internament s'han valorat com a menys favorables. Per als centres adscrits, EAE i EUNCET, la valoració d'aquest punt ha estat molt favorable.

La distribució del professorat ens permet veure que el pes de la docència recau en personal titular d'escola universitària i associat, excepte a la UB i la UPF, que compten amb el 20% aproximadament de la plantilla conformada per catedràtics i catedràtiques d'universitat i d'escola universitària i personal titular d'universitat. Quant a la presència de professorat associat, les universitats amb valors més elevats són la UPF i la UdG, amb percentatges que superen el 45%. No es disposa de dades dels centres adscrits.

Taula 10. Tipologia docent a l'ensenyament: percentatge de docència en assignatures troncal i obligatòries

Centre	Catedràtics/ques d'universitat (CU)	Professorat titular d'universitat (TU)	Catedràtics/ques d'escola universitària (CEU)	Professorat titular d'escola universitària (TEU)	Professorat associat	Altres
UB	1,2	5,7	14,6	57,3	19	2,2
UPF	-	12,8	7,5	24,4	46,7	8,7
UdG	-	9,4	4,1	32,2	48,8	5,5
URV	1,1	6,5	-	49,3	25,9	17,2

Font: centres avaluats.

Taula 11. Plantilla de l'ensenyament: percentatge de participació en la docència per categories

Centre	CU	TU	CEU	TEU doctor	TEU no doctor	Professorat associat doctor	Professorat associat no doctor	Altres
UB	0,7	6,6	16,1	17,8	37,8	3,9	15	2
UPF	0,7	9,1	6,6	23,5*	*	51,6**	**	8,5
UdG	0,5	12,6	3,5	18,8	14,6	14,6	30	5,4
URV	0,5	12,6	-	32,3*	*	42,7**	**	11,8

Font: centres avaluats.

* TEU doctor + no doctor.

** Professorat associat doctor + no doctor.

Quant a la relació entre professorat i alumnat, s'observen diferències importants entre centres. A la URV és força més favorable que a la UB i la UdG (tot i que les dades no són precises ja que han estat calculades per departaments i no directament per ensenyaments). No hi ha dades de la UPF ni dels centres adscrits. Aquesta situació diferencial també s'observa respecte al perfil de la plantilla, en el sentit que en alguns centres la proporció de doctors i doctores és més elevada que en d'altres.

Pel que fa a les polítiques d'innovació i ajuts a la docència, si bé s'han valorat globalment com a favorables, hi ha una demanda clara per fer-les més efectives.

En relació amb aquest punt s'ha vist que encara hi ha un escàs impacte de les polítiques d'incentius en la funció docent del professorat; aquest aspecte només es valora favorablement en els centres adscrits.

D'altra banda, hi ha també una bona valoració dels resultats que es deriven de les enquestes que es passen a l'estudiantat en relació amb la funció docent del professorat.

En general, el perfil del professorat s'ha considerat positiu. En aquest punt, els centres adscrits obtenen una valoració molt positiva per la bona relació del professorat amb l'activitat professional. També s'ha valorat l'experiència del professorat a la UB, i en certs aspectes, la joventut del professorat a la URV i a la UdG. En canvi, a la UPF la valoració menys favorable per part dels CAI ve determinada per una orientació del centre cap a la contractació de professorat amb una elevada experiència investigadora, la qual cosa fa que el seu perfil s'allunyi de l'objectiu professionalitzador de l'ensenyament, tot i que l'avaluació externa ha considerat el professorat de la UPF com a adequat.

Finalment, en diversos casos apareix una debilitat en els mecanismes d'avaluació del professorat establerts, tal com expliciten la UdG i en menor mesura la UB i la UPF.

Propostes de millora

En primer lloc sembla necessari explicitar la tipologia de professorat més adequada a la naturalesa i el perfil de la titulació. Si bé sembla important intensificar la dimensió acadèmica del professorat amb el grau de doctor, també es recomana més presència de professionals que assumeixin part de la docència des de la tipologia de professorat associat.

L'avaluació mostra clarament que cal un replantejament de les polítiques de reconeixement de la tasca docent del professorat i l'establiment d'incentius a la docència. Això lliga amb una millora dels sistemes d'avaluació del professorat i de seguiment de la qualitat docent. Tot i els bons resultats expressats per l'alumnat a les enquestes, a gairebé tots els centres hi ha una demanda interna de millora en el mètode d'avaluació dels docents.

Diversos centres assenyalen la necessitat d'estructurar millor les polítiques de contractació de professorat i de desenvolupament professional de la plantilla. En aquest sentit, també hi ha una demanda d'augmentar l'estabilitat de l'equip docent.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. També s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions i els serveis generals.

Resultats de l'avaluació

Les valoracions entre els CAI i els CAE coincideixen en els casos de la UB, la UPF i la UdG. Així, en el cas de la UPF s'ha considerat la infraestructura com a molt adequada, mentre que a la UB i la UdG s'ha valorat com a adequada. En el cas de la URV, tot i que l'avaluació interna s'ha pronunciat de forma més positiva també s'ha fet una valoració favorable de les instal·lacions.

L'EUNCET també ha tingut una valoració de les instal·lacions com a molt adequades, mentre que en el cas de l'EAE hi ha una discrepància entre els comitès en el sentit que el CAE considera poc adequades les infraestructures. Cal dir que hi ha pendent el trasllat del centre a una nova seu.

La posició més favorable en aquest punt ve determinada per la valoració que s'ha fet de l'aulari, els serveis de biblioteca i la infraestructura en noves tecnologies. De fet, d'una manera general s'ha valorat adequadament el conjunt d'espais i serveis a disposició del centre.

Propostes de millora

Tot i la qualitat de les infraestructures avaluades, els comitès d'avaluació fan una sèrie de recomanacions puntuals a cada centre tenint en compte cada situació particular.

En general, hi ha recomanacions encaminades a augmentar la confortabilitat d'algunes aules, en el sentit de millorar la ventilació, la il·luminació o la temperatura. També hi ha la recomanació de tenir en compte les infraestructures davant el desenvolupament d'un model educatiu més participatiu. En aquest sentit se suggereix l'adequació d'espais per a treballs en grup o classes més petites.

Relacions externes

En aquest apartat es considera tant la mobilitat del professorat com la de l'estudiantat (que marxa o ve en programes d'intercanvi) i l'existència de convenis institucionals vinculats a la docència o la participació en xarxes temàtiques amb ensenyaments d'altres universitats.

Resultats de l'avaluació

Les valoracions coincideixen entre els CAI i els CAE en tots els casos. La valoració majoritària és favorable, excepte en el cas de la UdG, on tant el CAI com el CAE han considerat aquesta dimensió de forma menys favorable. Això és degut principalment a la necessitat de millorar la relació amb l'entorn econòmic i social proper, i en relació amb la mobilitat de l'estudiantat.

La posició més favorable en aquest apartat clarament es troba en la satisfacció de l'alumnat que ha participat en programes d'intercanvi. Aquest aspecte es veu complementat pels resultats acadèmics dels estudiants que han estat en altres universitats en règim d'intercanvi.

També hi ha una valoració favorable de l'indicador relatiu als convenis de col·laboració institucional, que en el cas de la UPF, l'EUNCET dóna la possibilitat a una doble titulació.

Ara bé, si la satisfacció de l'estudiantat en processos d'intercanvi ha estat molt bona, s'ha de dir que hi ha una feblesa important respecte de la quantitat d'intercanvis, tant dels estudiants que marxen com dels que arriben.

Propostes de millora

Davant la insuficiència en el nombre d'intercanvis, les propostes van encaminades tant a millorar la informació sobre els programes d'intercanvi com a tractar de disposar de més fonts de finançament per als intercanvis (beques) o a promoure programes de doble titulació.

En paral·lel també es recomana, de manera genèrica, millorar la informació present a les pàgines web, sobretot la que va adreçada a estudiants estrangers.

En alguns casos se suggereix posar en marxa assignatures impartides en llengua anglesa, de manera que es pugui captar més estudiants estrangers i possibilitar alhora els intercanvis cap a altres universitats.

Un altra proposta de millora relativa als intercanvis suggereix augmentar els contactes i el nombre de places en centres de territoris de parla anglesa.

Finalment, sorprèn que, davant la baixa valoració de l'indicador referit a la mobilitat internacional del professorat, no apareguin accions de millora.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment es considera la presència de sistemes d'informació i rendiment de comptes.

Resultats de l'avaluació

En quatre centres les valoracions dels comitès d'avaluació interna i externa coincideixen: a la URV i als dos centres adscrits la valoració és favorable, mentre que a la UB la situació és poc favorable. Tant a la UPF com a la UdG s'observen discrepàncies en la valoració, que és favorable segons els CAI i poc favorable segons els CAE. En el cas de la UB, la UPF i la UdG, els comitès d'avaluació externa posen de manifest la inexistència tant d'un pla estratègic com d'evidències sobre la gestió de la qualitat de l'ensenyament. En el moment de la publicació d'aquest informe, i com a resultat directe del procés d'avaluació, la UdG ha elaborat un pla de millora de la titulació que, juntament amb el dels altres estudis de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales (Economia i ADE), han estat el punt de partida per a l'acord bilateral recentment signat entre el rectorat i la facultat.

En aquest apartat, les diferències entre centres es troben en la posada en marxa o no d'una planificació estratègica; en aquest sentit, tant la URV com els dos centres adscrits, EAE i EUNCET, han redactat plans estratègics. D'altra banda, tot i que els mecanismes de seguiment de resultats, de satisfacció dels agents i de rendiment de comptes es consideren adequats, en general encara hi ha un camí important per recórrer.

Propostes de millora

En aquest àmbit les principals recomanacions van encaminades a potenciar els mecanismes de comunicació interns, reforçar els sistemes de coordinació mitjançant el nomenament de responsables d'àrees i desenvolupar els mecanismes interns de gestió.

D'altra banda, se suggereix dur a terme esforços per incrementar la participació del professorat i l'estudiantat en els òrgans de gestió.

EL PROGRAMA DE FORMACIÓ

El perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per a la seva definició (ús de referents acadèmics i professionals, i participació de diferents agents). També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals, i finalment s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària.

Resultat de l'avaluació

La valoració del perfil de formació com a adequat és unànime i coincident en tots els centres avaluats.

En general hi ha una posició favorable en quasi tots els indicadors, tot i que rarament se situa en una posició molt favorable. De fet, la valoració del perfil de formació com a adequada es basa sobretot en l'esforç dedicat a l'actualització dels plans d'estudi i també en els bons resultats en la inserció laboral que obtenen els graduats i graduades, cosa que es relaciona amb la bona formació que imparteixen les escoles.

La definició explícita del perfil de formació només la trobem a la UB i als dos centres adscrits, EAE i EUNCET. De fet, el cas de l'EUNCET és especialment interessant atès que està basat en estructures de centres educatius dels Estats Units i el Regne Unit. Als altres centres, tot i que compten amb un perfil de formació, la seva definició de manera explícita resta pendent.

Propostes de millora

En primer lloc se suggereix millorar la concreció del perfil professional que permeti al futur estudiantat identificar la «identitat» dels ensenyaments i evitar d'aquesta manera que sigui una titulació de pas cap a una llicenciatura. Aquest tema és d'importància màxima a l'hora de fer front al repte de la convergència europea i la nova estructura dels ensenyaments de grau.

Si bé hi ha a tots els centres una idea sobre quin és el perfil de l'ensenyament, caldria una definició explícita del mateix, com també la seva difusió entre la comunitat universitària. Als centres públics hi ha la necessitat d'augmentar la participació externa en la definició del perfil.

El programa de formació

El programa de formació s'ha analitzat tenint en compte els indicadors que fan referència a la seva funcionalitat (ciclicitat, ponderació de les àrees, o optativitat i obligatorietat). També s'observen la seqüència dels estudis, el nivell d'actualització dels programes i la seva definició i difusió. Finalment s'analitza si les demandes de treball del programa de formació s'ajusten als objectius i si la satisfacció dels usuaris i usuàries és bona.

Resultats de l'avaluació

El programa de formació s'ha valorat com a adequat a tots els centres. L'únic que cal comentar és la discrepància en el cas de l'EUNCET, on el CAE ha valorat el programa com a molt adequat, per tant per sobre de la valoració efectuada pel mateix centre, i el cas de la UdG, on el CAE no ha valorat aquest aspecte per la manca de definició explícita del perfil i els objectius del programa de formació.

En primer lloc, cal posar de manifest que recentment diversos centres han posat en marxa nous plans d'estudi. Aquests programes no han estat encara avaluats atesa la seva curta existència.

Taula 12. Estructura del pla d'estudis

Centre	Publicació al BOE	Total de crèdits	Crèdits troncal	Crèdits obligatoris	Crèdits optatius	Crèdits lliure configuració	Itineraris	Pràctiques en empreses
UB	14/01/93	210	120	9	60	21	5	Sí
UPF	22/05/99	180	108	18	36	18	7	Sí
UdG	13/11/99	180	108	30	24	18	-	Sí
URV	30/10/02	180	102	12	30	18	1	Sí
	12/02/93	210	144	0	45	21	5	Sí
EAE	30/12/98	207		151,5	34,5	21	4	Sí
EUNCET	23/05/97	207	110	50	24,5	22,5	1	Sí

Font: centres avaluats.

Nota: el centre de la UB ha posat en marxa durant el curs 2002-2003 un nou pla d'estudis. A la URV, en el moment de l'avaluació, estava vigent el pla d'estudis de 1992 i les seves dades s'han afegit en una segona línia a la fila. El pla d'estudis de 2002 va entrar en vigor el curs següent al de l'avaluació, és a dir, el 2002-2003. Tot i això, es va analitzar el seu contingut i procés de definició durant el procés d'avaluació interna per comparar-lo amb el del pla de 1992.

Taula 13. Oferta d'assignatures

Centre	Assignatures troncal i obligatòries	Assignatures optatives	Assignatures optatives pròpies	Crèdits optatius	Relació d'optativitat (1)	Crèdits pràctics	Pràctica obligatòria (2)
UB	26	66	66	367,5	nd	33,3	nd
UPF	26	24	24	112,5	3,1	nd	33%
UdG	16	38	38	228	5,2	87,5	34,8%
URV	22	31	31	150	5	57	43,2%
	21 (Pla de 92)	48	48	174	3,9	61,5	42,7%
EAE	23	20	20	nd	nd	nd	nd
EUNCET	29	5	5	24,5	nd	41,8	nd

(1) Crèdits optatius que s'ofereixen / crèdits optatius.

(2) Crèdits pràctics / crèdits totals troncal i obligatoris.

Nd: no disponibles

Els plans d'estudi no presenten diferències importants en tant que tots tenen una vocació generalista. Cal esmentar, però, la diferència en la distribució de crèdits entre les diferents matèries, tal com es pot veure a la taula següent relativa a primer curs. L'avaluació externa també ha posat de manifest la diferència de 30 crèdits de més a la UB que no semblen tenir una justificació clara.

Taula 13. Pes de les matèries a 1r curs (%) (obligatòries)

	UB	UPF	UdG	URV	EAE	EUNCET
Matemàtiques	19.5	22.5	26.3	17.1	10.8	22.0
Estadística	19.5	0	0	11.4	8.6	0
Teoria econòmica	17.1	15.0	21	17.1	10.8	0
Comptabilitat	14.6	7.5	15.9	17.1	15.8	8.5
Informàtica	0	12.5	10.5	0	10.8	0
Dret	14.6	22.5	15.8	25.8	15.1	16.9
Organització d'empreses	0	12.5	0	11.5	10.8	11.0
Història	7.4	0	10.5	0	8.6	0
Màrqueting / Comercial	0	7.5	0	0	0	11.0
Tècniques de comunicació	0	0	0	0	8.6	8.5
Sociologia	7.4	0	0	0	0	0
Anglès	0	0	0	0	0	22.0

Font: AQU Catalunya

En tots els casos, s'han valorat molt favorablement tant la definició dels programes en les diferents assignatures (contingut, mètode docent, mètode d'avaluació, objectius formatius, bibliografia, etc.), com la publicitat que se'n fa per tal de donar-los a conèixer. Tot i això, encara no s'ha assolit una aplicació completa que permeti una homogeneïtat formal en la definició dels programes.

En canvi, tot i que els programes ofereixen una bona formació, el pes de la formació pràctica en el conjunt del programa no és clar (la frontera entre teoria i pràctica és difusa). De fet hi ha una demanda per part de l'estudiantat per reforçar aquest darrer tipus de formació, així com el contacte amb la realitat productiva i empresarial.

En el cas dels centres adscrits, també hi ha una bona valoració dels programes, si bé l'oferta de crèdits de lliure elecció o d'optativitat és menor que en els centres propis de les universitats (tot i que aquests centres no han facilitat totes les dades respecte al desplegament del programa de formació).

Propostes de millora

Si tenim en compte que l'actual programa ve configurat per les directrius generals del pla d'estudis, les millores que es proposen passen per establir mecanismes que desenvolupin el format i l'amplitud de les pràctiques i la seva connexió amb el món de l'empresa. D'altra banda, es recomana que en l'adaptació dels plans d'estudi al nou espai europeu d'educació superior es faciliti la participació de la societat en la definició de competències transversals. Alhora cal que es faci un seguiment de les necessitats socials i professionals.

Finalment, és necessari que el volum dels continguts de les assignatures estigui d'acord amb els crèdits corresponents.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i d'estudiantat, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren professorat i estudiantat sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat.

Resultats de l'avaluació

La valoració feta pels comitès d'avaluació interna i externa coincideix pràcticament en tots els centres i s'ha valorat com a adequada. L'única variació apareix al centre de l'EUNCET, on el CAE ha valorat l'organització com a molt adequada.

En general hi ha una valoració positiva a tots els centres de l'adequació d'horaris i la seva possible compaginació amb una feina. Per al cas de la UPF, amb una organització del curs en trimestres, també hi ha una valoració favorable. Ara bé, el CAE demana que es faci atenció a possibles inconvenients derivats del ritme més intens (la dificultat d'aprofundir en certes temàtiques o la limitació del contacte entre professor/ra i alumne/a, que necessita un temps per establir-se de manera consolidada). A més, el ritme d'aprenentatge accelerat fa que de vegades s'acumulin les tasques en períodes curts.

En alguns centres s'han establert blocs d'assignatures que configuren una certa especialització i orienten l'alumne en la tria d'assignatures.

Respecte a l'organització de les pràctiques externes, cal dir que el centre de la UB és el que fa més esforç, tant pel volum d'estudiants en pràctiques com per l'àmplia oferta d'empreses disposades a acollir estudiants.

En general s'observen problemes en les assignatures obligatòries de primer, a causa de l'elevat nombre de persones matriculades (conseqüència, en part, d'un nombre elevat de repetidors i repetidores). Aquí caldria preguntar-se sobre l'aplicació d'estratègies tant per millorar el rendiment de l'estudiantat com també per aplicar, amb un criteri més rigorós, les normatives de permanència. D'altra banda, en alguns casos no hi ha control en la distribució d'alumnat per grups desdoblats, ni tractament diferenciat dels repetidors i repetidores.

Taula 15. Estudiants per grup en assignatures troncal i obligatòries

Centre	Primer curs		Primer curs (nou ingress)		Ensenyament	
	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica	Teoria	Pràctica
UB	65	-	37	-	60	-
UPF	114	101	95	85	105	98
UdG	115	99	77	66	116	77
URV	114	99	51	40	110	60
Catalunya	112	97	73	62	110	94
EAE	nd	nd	nd	nd	nd	nd
EUNCET	nd	nd	nd	nd	nd	nd

Nd: dada no disponible

Propostes de millora

Com a mesures per millorar l'organització docent s'apunta la possibilitat de fer tutories a l'estudiantat amb problemes de repetició d'assignatures, identificar-ne els diferents col·lectius i crear grups específics per a ells, així com reduir els grups per facilitar el treball amb noves metodologies docents.

Una altra mesura consistiria a millorar la gestió de les pràctiques externes tant des del punt de vista informatiu com d'adequació al calendari docent, o establir sistemes de retroalimentació de la satisfacció dels participants.

En general s'apunta la necessitat tant d'establir sistemes que permetin conèixer el grau de satisfacció de l'estudiantat com d'obrir nous canals d'informació cap a aquest col·lectiu respecte a l'organització de l'ensenyament.

Metodologia

Aquest apartat avalua l'adequació de la metodologia docent als objectius de formació i la satisfacció, tant del professorat com de l'alumnat. Aquest punt també analitza el grau de desenvolupament metodològic i la incorporació de noves tecnologies docents.

En línies generals, l'avaluació mostra una adequació de les metodologies docents als objectius de formació, tot i que hi ha alguns aspectes que cal millorar. El centre que ha expressat la necessitat de fer canvis de més abast ha estat la UB, que, de fet, ha tingut una valoració d'aquest punt menys adequada per l'elevada quantitat d'alumnat per grup. A part del volum dels grups, cal dir que en aquest punt el centre no disposa de prou informació sobre el perfil de l'estudiantat que permeti una configuració metodològica adaptada als diferents perfils d'aquest col·lectiu.

En general, l'aspecte més ben valorat ha estat el suport institucional a la innovació docent. En tres casos fins i tot s'ha valorat com a molt adequat. En aquest sentit podem esmentar que hi ha diversos plans de millora de la docència i la qualitat educativa, com també l'existència d'unitats de suport a la innovació docent, encara que l'impacte de moment és limitat.

Ara bé, cal dir que de vegades les noves estratègies docents que impliquen una participació més activa de l'estudiantat o formes alternatives de treball no són prou ben rebudes per part d'un alumnat que compagina estudi i treball.

Com a aspecte negatiu, malgrat l'existència d'enquestes, hi ha poca disponibilitat de dades sobre com es desenvolupa la docència a l'ensenyament, tot i que el protocol d'avaluació demanava dades sobre el percentatge de les diferents estratègies docents.

També s'apunta que en alguns casos hi ha una baixa adequació del professorat en les classes pràctiques, que és deguda a una escassa experiència docent, combinada amb la necessitat de desenvolupar una activitat intensa en recerca.

En definitiva, tot i que es produeix una certa innovació docent i la implantació de noves tecnologies, el grau de satisfacció de l'estudiantat es manté en una posició positiva però francament millorable.

Pel que fa a la situació concreta de primer curs, s'observa que els indicadors referits a la tipologia del professorat i els materials d'estudi i consulta a disposició de l'estudiantat són els que obtenen millor valoració. Respecte del professorat, s'ha considerat positiu el fet de disposar de professorat estable a primer curs en les escoles integrades i, per al cas de les escoles adscrites, la presència important de professionals tant en la pràctica com també i especialment en la teoria.

Els materials de consulta són força adequats, però ho són en la mesura que responen a una estratègia docent basada en la classe magistral. Així, tot i que hi ha un progrés en l'aplicació de les noves tecnologies a la docència, l'avaluació encara mostra mancances. En aquest punt, el campus virtual de la UPF és un cas que cal destacar positivament.

En canvi, les mancances apareixen en els sistemes d'avaluació i en el desenvolupament d'innovació docent. D'una banda, les escoles posen de manifest que l'elevat nombre de persones per grup dificulta l'aplicació d'estratègies d'avaluació alternatives als exàmens finals. De tota manera, en aquells centres amb menys estudiants per grup o amb menys dedicació de professorat a les classes, no s'aprecia un augment de la innovació docent. Sembla que el canvi necessita reformes estructurals de més abast. De moment, la innovació docent sembla restringida a l'establiment de cursos introductoris i, en menor mesura, en l'ús de l'avaluació continuada.

Propostes de millora

L'avaluació recomana impulsar incentius a la innovació docent, la formació del professorat i l'increment dels recursos tecnològics a l'abast del professorat.

També recomana fomentar les noves tecnologies i elaborar nous materials docents adaptats que puguin ser aplicats en grups d'estudiants de dimensions menors.

Per part de l'estudiantat hi ha la demanda de més pràctiques empresarials i d'una docència adaptada a les noves tecnologies.

S'apunta també a introduir aplicacions informàtiques en matèries com Matemàtiques, Estadística, o a l'ús d'Internet.

Com ja s'ha recomanat anteriorment, caldria aprofitar la reducció d'estudiantat per posar en marxa processos de renovació metodològica o per identificar grups específics a fi d'atendre la diversitat en el procés d'aprenentatge.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest punt s'analitza la tipologia dels serveis d'orientació a l'estudiantat i la seva adequació, tant pel que fa a la vida acadèmica com a la inserció professional. Finalment es valora el grau de satisfacció de les persones implicades en l'acció tutorial (professorat i estudiantat).

Els comitès d'avaluació interna i externa valoren de forma diferent l'adequació d'aquest àmbit en les diferents universitats. En aquest sentit, els dos centres adscrits obtenen resultats molt favorables.

Als centres públics de la UB i la URV es considera adequada l'acció tutorial, mentre que a la UPF i la UdG s'observen mancances de més abast. A la UPF no hi ha establert un sistema de tutories i es subratlla l'absència de sessions informatives sobre el perfil de formació i sobre les possibilitats del mercat laboral. A la UdG, l'estudiantat té facilitats per fer consultes al professorat, malgrat que, com a la resta d'universitats, tampoc no hi ha un sistema de tutors i tutores personals, excepte en el cas de les tutories de permanència. En aquesta universitat, tot i no ser directament un aspecte de tutoria, cal esmentar favorablement el plantejament fet respecte a l'estudiantat amb dificultats físiques.

La valoració favorable de l'acció tutorial s'obté per la tipologia i els serveis d'orientació a l'estudiantat establerts, així com pel grau d'implicació del professorat i el personal involucrat en els serveis d'orientació i tutoria. En aquest sentit, el seguiment personal de l'alumnat és un actiu que ha pesat en la valoració dels centres adscrits. La URV, tot i ser l'únic centre públic amb tutors i tutores de seguiment (a la UB hi ha tutoria de primer), necessita un replantejament d'aquest àmbit, atès que la satisfacció de l'estudiantat no és l'esperada.

En general, la satisfacció de professorat i alumnat quant a les tutories, tot i ser notable, deixa entendre que hi ha llacunes importants tant en la intensitat d'ús dels serveis de tutoria per part de l'estudiantat, com en la disponibilitat de recursos per desplegar un servei òptim.

Propostes de millora

En aquest apartat hi ha un consens important en la necessitat de potenciar l'ús de les tutories per part de l'estudiantat. S'apunta també un replantejament de les tutories per adaptar-les millor a determinat tipus d'alumne o alumna, per exemple a través del correu electrònic, la qual cosa facilitaria el contacte amb el centre de tots aquells estudiants que treballen.

Cal destacar l'organització del centre EUNCET respecte al sistema de seguiment de l'estudiantat a través de paràmetres acadèmics, però també sobre les actituds i aptituds que desenvolupa.

Activitats curriculars complementàries

La planificació de les activitats, la seva orientació cap al desenvolupament d'habilitats acadèmiques, professionals o personals, i la satisfacció de l'alumnat i el professorat han estat els eixos de la valoració en aquest apartat.

La coincidència de valoracions entre els comitès d'avaluació interna i externa ha estat completa i s'ha situat en una franja positiva, excepte en el cas de la UdG, on la disparitat entre comitès s'ha fet evident en la mesura que mentre que l'intern valorava molt positivament aquest punt, l'avaluació externa identificava deficiències pel poc desenvolupament de les pràctiques en empreses. Cal dir, però, que aquest problema està en vies de resolució.

L'indicador més ben valorat ha estat l'adequació de les activitats complementàries al desenvolupament de les habilitats de l'estudiantat. Aquí hi ha quatre centres (UB, UdG, URV i EUNCET) amb una valoració molt positiva, i la UPF i l'EAE amb una valoració positiva. De fet, el que s'ha estès aquests darrers anys és la inclusió de l'oferta complementària dins els blocs de lliure configuració.

Alguns centres han optat per orientar aquesta oferta complementària a millorar les tècniques de gestió i informàtica.

Per contra, la debilitat apareix quan es considera la disponibilitat de temps per participar en activitats d'ordre cultural i associatiu dins la facultat, o en la pròpia gestió del centre, com ja s'ha comentat.

Propostes de millora

En general hi ha una recomanació encaminada a planificar i gestionar de manera més efectiva aquest tipus de formació perquè la pugui aprofitar una part més àmplia de l'estudiantat.

En altres casos se suggereix traslladar continguts –especialment les habilitats– de la lliure elecció a les assignatures regulars de l'ensenyament (idiomes, tecnologies de la informació, tècniques de comunicació).

ESTRATÈGIES D'AVALUACIÓ I QUALITAT DELS RESULTATS ACADÈMICS

Àmbit acadèmic

Aquest punt conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits per l'estudiantat en el seu procés d'aprenentatge.

Quant a la valoració de les estratègies d'avaluació de l'estudiantat, cal posar de manifest que les han considerat adequades tots els CAI.

La coincidència és plena amb els CAE excepte en el cas de l'EUNCET i la UdG; en el primer cas el CAE s'inclina per una valoració superior a causa del seguiment que es fa de l'estudiant i a la validació externa dels programes i dels exàmens mitjançant la Universitat de Gal·les. En el cas de la UdG, el CAE en fa una valoració menys adequada vinculada a un descontentament de l'alumnat en relació amb els nivells d'exigència alts de certes assignatures.

L'aspecte més ben valorat ha estat en relació amb la bona reglamentació i informació que té l'estudiantat sobre el funcionament de l'avaluació acadèmica, tot i que hi ha una feblesa en el canal per fer-li arribar aquesta informació.

En el cas de la UB, la URV i l'EAE, l'opinió, bé del professorat, en alguns casos, bé de l'estudiantat, en d'altres, sobre l'adequació de les formes d'examen a la naturalesa del programa s'ha considerat un aspecte per millorar.

En canvi, a la UPF, la feblesa va lligada a la informació sobre la reglamentació acadèmica de l'avaluació a disposició de l'estudiantat i dels canals d'informació perquè pugui prendre decisions estratègiques sobre l'avaluació.

D'altra banda, no es disposa de dades concretes sobre les estratègies d'avaluació, malgrat que el protocol d'avaluació sol·licitava informació quantitativa sobre els percentatges d'ús de les diferents proves d'examinació. Això representa una mancança important a l'hora de prendre decisions concretes sobre les estratègies docents i avaluatives dels estudiants.

Sobre els resultats acadèmics, cal subratllar que és una de les dimensions amb una valoració més feble. Ara bé, els resultats no es poden analitzar sense tenir en compte els factors que els determinen o bé sobre la base dels objectius formulats pel centre. De fet, aquesta ha estat una de les causes de les discrepàncies entre els comitès d'avaluació interna i els d'avaluació externa.

Des del punt de vista intern, el centre més ben valorat ha estat l'EAE. També han obtingut una valoració favorable la UPF, la URV i l'EUNCET.

Des de la perspectiva del CAE, la millor valoració l'obtenen la UPF i l'EUNCET. Els resultats també es valoren com a adequats a la URV i a l'EAE. En canvi, tant a la UB com a la UdG els resultats s'han avaluat desfavorablement.

La valoració positiva està referida a taxes d'èxit i rendiment, però també es tenen en compte les notes d'accés al centre o la intensitat del treball de l'estudiantat. Cal advertir, així mateix, que els resultats són fruit del grau d'exigència en les proves d'avaluació i que aquesta exigència pot o no respondre a criteris de qualitat.

A banda dels resultats acadèmics, un altre aspecte feble ha estat la poca quantitat d'estudiantat amb estades a l'estranger i amb pràctiques en empreses. Aquí, però, és la UB la que ha obtingut una valoració més positiva, ja que resulta adequada la posició d'ambdós factors.

L'anàlisi de la quantitat de crèdits de què es matricula l'estudiantat respecte als crèdits teòrics als quals cal matricular-se (total dels crèdits de cada curs) mostra una presència important de l'estudiantat a temps parcial, excepte a la UPF. A la UdG, la URV i l'EUNCET la matrícula es troba al voltant del 80% de la teòrica. El cas extrem és el de la UB, on la matrícula real és el 64% de la teòrica, la qual cosa té efectes importants sobre el ritme de graduació de l'estudiantat.

Taula 16. Grau d'activitat de l'estudiantat

Centre	Curs	Crèdits teòrics en què s'ha de matricular cada estudiant	Crèdits matriculats per estudiant
UB	1999-2000	70	46,4
	2000-2001	70	45,1
UPF	1999-2000	60	57,3
	2000-2001	60	56,6
UdG	1999-2000	60	49,5
	2000-2001	60	49,9
URV	1999-2000	70	56,2
	2000-2001	70	56,1
Catalunya	1999-2000	64,8	52,8
	2000-2001	63,6	49,4
EAE	1999-2000	69	71
	2000-2001	69	60,4
EUNCET	1999-2000	69	60,2
	2000-2001	69	57,2

Taula 17. Resultats acadèmics de les assignatures obligatòries: taxa d'èxit a la primera convocatòria: aprovats / presentats. Taxa de rendiment: aprovats / matriculats

Centres	Curs	Taxa d'èxit a 1r curs	Rendiment a 1r curs	Taxa d'èxit en l'ensenyament	Rendiment en l'ensenyament
UB	1999-2000	45,8	39,6	49,3	44,5
	2000-2001	45,1	40,7	50,8	45,3
UPF	1999-2000	70,4	75,6	75,5	78,4
	2000-2001	74,8	75,4	74,9	76,8
UdG	1999-2000	55,2	57,7	54,3	56,5
	2000-2001	53,7	48,4	54,5	51,4
URV	1999-2000	56,5	41,0	58,6	49,6
	2000-2001	51,2	36,5	55,5	45,2
Catalunya	1999-2000	56,2	48,3	58,3	52,6
	2000-2001	51,3	46,4	53,4	50,1
EAE	1999-2000	nd	nd	nd	-
	2000-2001	86	39	70	40
EUNCET	1999-2000	nd	nd	nd	-
	2000-2001	71	38	70	40

Nd: dada no disponible

La taxa d'èxit és baixa, excepte en els casos de la UPF i els dos centres adscrits, malgrat les dades incompletes. En canvi, quan analitzem el rendiment les dades són baixes o molt baixes excepte en el cas de la UPF. En aquest cas, dels centres adscrits sorprenen les baixes taxes de rendiment (40%).

Respecte als nivells d'excel·lència en les qualificacions de l'estudiantat, com es pot veure hi ha una variabilitat important en les qualificacions dels graduats i graduades. Les raons d'aquesta situació, però, no són explicables de forma immediata.

Taula 18. Mitjana de qualificació dels graduats i graduades (interval 1-4)

Centre	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UB	1,35	1,33	1,32	1,31	1,29
UPF	1,51	1,56	1,51	1,57	1,52
UdG	-	1,6	1,4	1,4	1,2
URV	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3
EAE	nd	nd	nd	nd	nd
EUNCET	1,54	1,48	1,36	1,33	1,37

Nd: dada no disponible

La durada de l'estudi és elevada pels factors ja comentats: grups nombrosos, disponibilitat de temps per part de l'estudiantat, notes d'accés limitades, escassa innovació docent malgrat les polítiques de suport, etc. En aquest punt, la situació de la UB i la URV no és gens favorable atès que les taxes de graduació són francament millorables (a la UB només el 2% de

l'alumnat que entra als estudis acaba en el temps previst). El cas de la URV no és millor, ja que després de sis anys només una de cada tres persones ha obtingut el títol. Tot i que hi ha un nombre important d'alumnat que treballa, i per tant és bàsic que les facultats identifiquin l'estudiantat a temps parcial, caldria una anàlisi més aprofundida de les causes d'aquests valors.

Taula 19. Durada mitjana dels estudis per persona titulada (anys)

Centre	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
UB	5,22	5,71	6,03	6,35	6,42
UPF	-	3,42	3,46	3,45	3,51
UdG	nd	2,7	3,3	4,1 (Pla de 1995) 1,0 (Pla de 1999)	6,0 (Pla de 1995) 2,0 (Pla de 1999)
URV	4,28	4,68	5,02	5,14	5,42
EAE	nd	nd	nd	nd	nd
EUNCET	nd	nd	3	3,2	3,7

Nd: dada no disponible

Taula 20. Situació de les cohorts el curs 2000-2001

Centre	Curs	Persones matriculades	Persones graduades en t	Persones graduades en t+1	Persones graduades en t+3 (1995-1996) en t+2 (1996-1997)	Persones que no s'han graduat
UB	1995-1996	897	19	82	181	615
	1996-1997	891	18	66	129	678
UPF	1995-1996	303	158	72	15	58
	1996-1997	324	164	61	19	80
UdG	1995-1996	399	112	76	65	146
	1996-1997	376	82	82	47	165
URV	1995-1996	331		109 (total)		222
	1996-1997	322		52 (total)		270
EAE	1995-1996	nd	nd	nd	nd	nd
	1996-1997	nd	nd	nd	nd	nd
EUNCET	1995-1996	nd	nd	nd	nd	nd
	1996-1997	194	147	9	5	33

Nd: dada no disponible

Propostes de millora

Les accions per millorar els resultats acadèmics són de gran abast i afecten la manera global d'organitzar l'ensenyament. L'aplicació de moltes de les accions de millora anteriorment descrites contribuirien de manera efectiva a millorar els resultats acadèmics.

Puntualment, el reforç de les tutories permetria aconseguir millors resultats, sobretot a l'hora de planificar l'activitat acadèmica de l'estudiantat que treballa. També cal una adaptació de les metodologies docents als perfils de l'estudiantat existent.

Àmbit professional

L'anàlisi d'aquest punt ha tingut en compte les estratègies d'avaluació dels resultats professionals i els mateixos resultats d'inserció laboral obtinguts. Així mateix, és important subratllar que per primera vegada les titulacions avaluades han pogut comptar amb dades sobre inserció laboral homogènies. Aquestes dades es van obtenir en una enquesta de caire universal (20.000 persones graduades del curs 1997-1998 de Catalunya) que va dur a terme AQU Catalunya durant l'any 2001.

Respecte a les estratègies, cal comentar que els CAE han valorat com a adequada aquesta dimensió, excepte a la UB i a l'EAE, en què no s'han pronunciat.

En canvi, els CAE tenen una visió menys positiva d'aquest aspecte en la mesura que només la UPF i la URV obtenen una valoració adequada, tot i que és la UPF, amb la realització d'estudis sobre seguiment de persones graduades, la que disposa d'un instrument més pertinent.

La mancança principal en aquest àmbit prové de la poca connexió que hi ha entre les fonts documentals disponibles en relació amb la inserció professional i la presa de decisions pel que fa al programa de formació.

Respecte als resultats d'inserció professional, cal comentar que en tots els casos la valoració és positiva, tot i que hi ha certes discrepàncies entre els CAE i els CAI en relació amb el grau positiu d'aquesta adequació. Per part de l'avaluació externa, la valoració és favorable en tots els casos excepte a l'EUNCET, que ha estat molt favorable. Malgrat que no disposem de dades homogènies com en els centres públics, el fet que es formi les persones titulades en creació d'empreses ha estat molt ben valorat.

La inserció dels graduats i graduades és bona, com es pot veure a les taules següents, tot i que prop del 29% treballen en llocs on no se'ls demana cap titulació universitària i el percentatge de contractació fixa no supera el 77,66% tres anys després d'haver acabat els estudis. A més, cal tenir en compte que un percentatge important dels graduats i graduades ja tenen feina abans d'acabar.

Taula 21. Inserció dels graduats i graduades

Centre	Persones enquestades	Percentatge de persones ocupades	Percentatge de persones ocupades abans d'acabar els estudis	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb el contingut de la feina actual (d'1 a 7)
UB	195	94	67,2	77,7	5,13
UPF	131	92	52,3	70,9	5,40
UdG	103	91,1	68,4	61,0	5,13
URV	110	94,5	41,3	61,5	5,34
Catalunya	739	93	63,7	69,3	5,19

Font: enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya 2002.

Taula 22. Requisits per a la feina actual

Centre	Percentatge de persones titulades en Ciències Empresarials		Percentatge de persones amb titulació universitària		Percentatge de persones sense titulació	
	Funcions pròpies	Funcions no pròpies	Funcions pròpies	Funcions no pròpies	Funcions pròpies	Funcions no pròpies
UB	39,9	5,2	13,5	9,3	16,1	16,1
UPF	61,7	7,0	14,8	6,2	4,7	5,5
UdG	41,9	7,5	5,4	7,5	11,8	25,8
URV	44,5	12,9	12,7	4,9	10,9	13,9
Catalunya	44,6	7,6	12,1	6,9	10,4	18,5

Font: enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya 2002.

Propostes de millora

En aquest àmbit la recomanació més generalitzada està enfocada a reforçar les fonts documentals sobre l'estat d'inserció professional dels graduats i graduades i a coordinar aquestes anàlisis amb la millora contínua del programa i de les assignatures. En paral·lel, es recomana augmentar la connexió amb els sectors empresarials a l'hora d'identificar les habilitats necessàries que han d'assolir els graduats i graduades.

Àmbit personal

Aquest punt ha tingut en compte tant les estratègies seguides per avaluar el resultat personals de l'estudiantat com la satisfacció dels graduats i graduades en relació amb les seves capacitats per resoldre problemes, planificar treballs, treballar en equip o la seva iniciativa personal.

Resultats de l'avaluació

En aquest àmbit no hi ha hagut pronunciaments simultanis de comitès d'avaluació interna i externa, excepte en el cas dels centres adscrits. A la UB i a la UPF, els comitès no han valorat les estratègies d'avaluació dels resultats personals davant l'absència d'instruments. En canvi, la valoració ha estat molt adequada a l'EUNCET per l'ús d'estratègies d'avaluació i ha estat adequada a l'EAE pel seguiment de l'alumnat. A la resta de centres l'estat de la qüestió s'ha de valorar desfavorablement.

Respecte als resultats personals, la situació és també força feble atès que no hi ha dades que permetin valorar-los. Així, els comitès d'avaluació només han valorat de manera adequada els centres adscrits i en menor mesura el centre de la UPF.

Propostes de millora

A banda de l'establiment d'un seguiment de resultats personals de l'ensenyament, hi ha altres propostes tant en la línia de millorar el coneixement de la realitat com per emprendre mesures que incrementin la satisfacció de l'estudiantat amb els resultats obtinguts.

D'una part, algun centre proposa fer un estudi del perfil professional basat en els coneixements tècnics i les habilitats personals requerides per a l'exercici de la professió.

Així mateix, es recomana dissenyar una oferta pedagògica amb activitats formatives de caràcter personal que poden influir positivament en el desenvolupament del estudi i en la vida professional posterior.

Caldria introduir en el currículum objectius de formació personal dels estudiants (lideratge, empatia) i obrir un debat sobre l'ús de recursos nous en el procés d'ensenyament-aprenentatge que permetin superar les classes magistrals passives, o l'ús de proves de tipus test mitjançant la introducció d'un ensenyament que es basi més en l'estudi de casos.

Finalment es proposa l'acostament al model europeu proposat per la Declaració de Bolonya i el seu paradigma docent.